

רע"פ 2430/20 - יוסף אבו חאטום נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון

רע"פ 2430/20

לפני: כבוד השופט י' אלרון

המבקש: יוסף אבו חאטום

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בנצרת בע"פ 11265-09-19 מיום 26.2.2020 שניתן על ידי סגנית הנשיא א' הלמן והשופטים י' שיטרית וס' דבור

בשם המבקש: עו"ד שלמה עובדיה

החלטה

1. לפניי בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בנצרת (סגנית הנשיא א' הלמן והשופטים י' שיטרית וס' דבור) בע"פ 11265-09-19 מיום 26.2.2020, שבונדחה הערעור והמבקש עלה הכרעת דינו וגזר דינו של בית המשפט השלום בנצרת (השופטת הבכירה ד' שרון-גרין) בת"פ 31158-06-14 מימים 24.3.2019 ו-16.7.2019 בהתאמה.

2. נגד המבקש הוגש כתב אישום על עבירות המתייחסות לאי תשלום מס הכנסה.

על פי המתואר בכתב האישום, המבקש עסק בשנים הרלוונטיות לכתב האישום בקבלנות לביצוע עבודות מתכת, בנייה ואספקת ציוד וכוח אדם. עד לשנת 2009 דיווח למס הכנסה על הכנסותיו כקבלן עצמאי, ובמהלך שנת 2009 הפסיק להגיש דיווחים.

עמוד 1

במהלך השנים 2007-2008 כלל המבקש בספריו ובדיווחיו חשבוניות הוצאה כוזבות בהיקף של כ-850,000 ש"ח על שם חברת א.פ. בילדינג בניה ופיתוח בע"מ (להלן: חברת א.פ.), אך מאחוריהן לא עמדו עסקאות אמת.

בגין ביצוע מעשים אלו יוחסו למבקש עבירות מרמה, לפי סעיפים 220(4) ו-5) לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש] (להלן: הפקודה); ואי ניכוי מס לפי סעיף 218 לפקודה.

לשלמות התמונה יוער כי יוחסו למבקש עבירות דומות בגין חשבוניות של חברה נוספת - שמהן זוכה - ועבירות דומות בגין אי דיווח על שירותים שהעניק בעצמו ועל העסקת עובדים בשכר - שבהן הורשע, ושאינן עליהן השגה לפניי.

3. בפסק דין מנומק הרשיע בית משפט השלום את המבקש בעבירותהמתייחסות לחברת א.פ.

גרסת המבקש שלפיה חברת א.פ. סיפקה לו שירותי כוח אדם עבור עבודות שונות שביצע באותה תקופה - נדחתה.

בפרט, נקבע כי עדותו של המבקש שלפיה "אדם בלונדיני עם קוקו בשם עבד" (להלן: עבד) ניהל את חברת א.פ. וסיפק לו שירותי כוח אדם בתמורה לתשלום מאות אלפי ש"ח במזומן, נמצאה בלתי-אמינה, עמומה ומלאה בסתירות; בניגוד לטענת המבקש כי נושאי משרה בחברה שקיבלה ממנו שירותים (להלן: חברת אלקיים) יוכלו לאשש את טענותיו, הם העידו כי לא שמעו מעולם על עבד, ועדותם נמצאה אמינה; ולא הובאו עדי הגנה רלוונטיים מטעם המבקש שיכלו להעיד על הקשר הנטען, דוגמת רואה החשבון שלו, הפועלים שביצעו את העבודות, ועבד עצמו (אף שלטענת המבקש ניתן היה בקלות לאתר).

נוסף על כך, נדחו טענות המבקש באשר למחדלי חקירה שהתייחסו לכך כי חברת א.פ. ומנהליה לא זומנו לעדות. נקבע כי חרף רישומה ברשם החברות עסקינן בחברה פיקטיבית, המבקש העיד כי איננו מכיר את מי שרשום כבעל מניות בחברה, ולא ניתן היה לאתר את עבד על פי הפרטים הדלים שמסר המבקש עליו.

4. לאחר שנקבע מתחם העונש ההולם, נגזר דינו של המבקש ל-11 חודשי מאסר בפועל; 12 חודשי מאסר על תנאי שלא יעבור עבירת פשע לפי הפקודהלמשך 3 שנים; 6 חודשי מאסר על תנאי שלא יעבור עבירת עוון לפי הפקודהלמשך 3 שנים; קנס בסך 40,000 ש"ח; והתחייבות בסך 80,000 ש"ח.

5. ערעורו שלהמבקש לבית המשפט המחוזי נדחה הן על הכרעת הדין והן על גזר הדין.

טענותיו העובדתיות של המבקש לגבי הכרעת הדין נדחו משלא נמצא מקום להתערב בממצאי עובדה ומהימנות שנקבעו בבית משפט השלום על בסיס מכלול הראיות שהובאו לפניו.

לגופו של עניין, נדחתה טענת המבקש כי בית משפט השלום העביר אליו את נטל הראיה. נקבע כי מאחר

שהיעדרה של עסקת אמת מאחורי החשבוניות הוא נתון שלילי אשר נמצא בידיעתו הבלעדית של המבקש, די בראיות שהציגה המשיבה כדי להעביר את "הנטל הטקטי" - לסתור את ההנחה כי מדובר בחשבוניות פיקטיביות - אל שכמו של המערער.

בהקשר זה צוין כי המבקש לא ידע למסור את שמו המלא של עבד, כתובתו, כתובתה של החברה ופרטים באשר למהות העבודה שהתבצעה; גרסתו לגבי העברת כספים במזומן בסכומים גבוהים לא נתמכה בראיה בכתב, בעל פה או בעדים; והפירוט הדל שעל החשבוניות עצמן עוסק בביצוע עבודות ואינו תומך בטענה כי מדובר בתשלום עבור הספקת עובדים.

בית המשפט המחוזי הוסיף כי ניתן היה להגיע לאותה תוצאה בהתאם לכללי הראיות הנסיבתיות, שכן בחינת הראיות שהובאו מלמדת כי ניתן להשתית עליהן ממצא עובדתי, וניסיון החיים מלמד כי מסכת עובדתית זו מערבת לכאורה את המבקש בביצוע העבירה. בהינתן האמור, הרי שניתן להעביר למבקש את הנטל להציע הסבר חלופי שיותר ספק סביר באשר להנחה המפלילה הנובעת מהן. במקרה דנן, המבקש לא עמד בנטל זה אלא "בחר להסתתר מאחורי מעטה סמך של ערפל וטענות דהויות שאין להן כל בסיס ראיתי".

6. מכאן הבקשה שלפניי, שבה נטען כי תוצאת פסק הדין גרמה למבקש עיוות דין חמור, וכי יש בבקשה "חשיבות משפטית רוחבית" בהתייחס לסוגיית העברת נטל הראיה מקום שבו עסקינן בהוכחת יסוד שלילי.

בהקשר זה, המבקש שב על טענותיו כי לא הונחה תשתית ראיתית לכך שלא עמדה עסקת אמת בבסיסן של חשבוניות ההוצאה על שם חברת א.פ., וכי עדותו של מנהל הרכש בחברת אלקיים ניתנת להסבר נוכח חששו מכך שיואשם בשוחד.

לטענתו, הותרת פסק הדין על כנו עלולה ליצור חזקה שאין לה יסוד בדיון כי "אין חובה על המאשימה להציג ראיות ולו נסיבתיות לכאורה להיותן של החשבוניות כוזבות והנטל להפרכת טענה זו מוטל על המבקש".

כן צוין כי בית המשפט המחוזי התעלם ממחדלי החקירה שהתבצעו, ובכללם הימנעות היחידה החוקרת מלבדוק את גרסת המבקש והעובדה שנוהל הליך פלילי נגד חברת א.פ. אשר מצביע על כי עניין לנו בחברה פעילה.

7. דין הבקשה להידחות.

כידוע, רשות ערעור ב"גלגול שלישי" תינתן במקרים חריגים שבהם מתעוררת סוגיה עקרונית החורגת מעניינה הפרטי שלה המבקש, או במקרים שבהם עולה חשש שנגרם לו עיוות דין מהותי או אי צדק קיצוני (רע"פ 7206/19 קורניק נ' מדינת ישראל - רשות האוכלוסין וההגירה, פסקה 10 (17.11.2019)).

עניינו של המבקש אינו נמנה עם מקרים אלו. חרף הניסיון לשוות לבקשת רשות הערעור דיון בסוגיות עקרוניות, הבקשה עוסקת בעניינה הפרטי של המבקש ומופנית נגד אופן יישום הדין בנסיבותיו הקונקרטיים.

בניגוד לנטען בבקשה, בית משפט השלום ובית המשפט המחוזי דחו את הטענות בדבר מחדלי חקירה ועמדו על התשתית הראייתית שניצבה בבסיס הטענה כי לא הייתה עסקת אמת מאחורי החשבונות.

יודגש כי תשתית זו כללה, בין היתר, את עדות חוקרת מס ההכנסה שלפיה חברת א.פ. היא חברה פיקטיבית, וכי חרף מאמצים שנעשו בעניין, לא ניתן היה לאתר את האדם שתואר כעבד; עדותו של מנהל הרכש בחברת אלקיים שלפיה הוא מעולם לא פגש בעבד, אשר סתרה את טענת המבקש; והודעתו של מנהל הייצור בחברת אלקיים שהוגשה בהסכמת הצדדים שלפיה הפועלים שביצעו את העבודות מטעם המבקש הגיעו ברכבו, ולא כפי שטען כי הגיעו בכוחות עצמם או באמצעות עבד.

רק לאחר הנחת התשתית הראייתית, ובהתחשב בכך כי מדובר ב"יסוד שלילי" שנמצא בתחום ידיעתו המיוחדת של המבקש, הועבר אליו הנטל הטקטי לסתור אותה. בהקשר זה צוין כי המבקש לא הביא את עבד לעדות בבית המשפט למרות שלטענתו לא היה כל קושי באיתורו; לא תמך את גרסתו, המעורפלת ממילא, במסמכים כלשהם; ולא הביא לעדות את רואה החשבון שנטען כי ראה את תעודת הזהות של עבד, או את הפועלים שנטען כי עבד סיפק לו.

8. זאת ועוד, בית משפט השלום קבע ביחס למבקש כי "גרסתו היתה פתלתלה, עמומה ורצופת סתירות... התאפיינה בחוסר מהימנות, וכי האמת איננה נר לרגליו", לעומת עדויותיהם של החוקרת ושל מנהל הרכש שנמצאו אמינות. אלו ממצאי עובדה ומהימנות שהתקבלו על ידי שתי הערכאות שדנו בעניין, ואין דרכה של ערכאת הערעור - וקל וחומר ערכאת הערעור ב"גלגול שלישי" - להתערב בהם (רע"פ 3981/19 שהם נ' מדינת ישראל - רשות האוכלוסין וההגירה, פסקה 16 (8.7.2019)).

בנסיבות אלו לא ניתן לומר כי המבקש הצליח לטעת ספק סביר בתשתית הראייתית שהובאה נגדו. מכל מקום, ודאי שלא נקבע בהכרעת הדין כי אין חובה על המאשימה להעמיד תשתית ראייתית באישום העוסק בחשבונות כוזבות. יוצא אפוא כי אין לפניי אלא בקשה להעמיד את עניינו הפרטני של המבקש לפני ערכאה נוספת, ומשכך אין הדבר בא בגדרי החריגים אשר נקבעו למתן רשות שכזו.

9. אשר על כן, הבקשה נדחית.

על המבקש להתחיל לרצות את עונש המאסר שהוטל עליו ביום 3.5.2020 בשעה 10:00 כפי שנקבע על ידי בית משפט השלום.

ניתנה היום, כ"ה בניסן התש"ף (19.4.2020).

ש ו פ ט

